

Ecologisch werkprotocol

**Graswijk 22 en 29
te Assen**

projectnummer

221570

TITELBLAD

RAPPORT			
Type onderzoek	Ecologisch werkprotocol		
Locatie onderzoek	Graswijk 22 te Assen		
Projectnummer	221570		
Auteur	[REDACTED]		
Controle en vrijgave	J [REDACTED]		
Versie rapport	Versienummer:	Datum:	Reden vervallen:
	1.0	23 november 2022	Vigerende versie
Paraaf vrijgave	[REDACTED]		

OPDRACHTGEVER	
Naam	Gemeente Assen
Contactpersoon	[REDACTED]
Adres	Postbus 30018, 9400 RA ASSEN

UITGEVOERD DOOR		
		
info@ecoreest.nl www.ecoreest.nl		
Kantoor Zuidwolde Industrieweg 20 7921 JP Zuidwolde 0528 373 982	Kantoor Almere Landdrostdreef 124 1314 SK Almere 036 82 00 397	Kantoor Groningen Friesestraatweg 213 A-D 9743 AD Groningen 0596 633 355

	<p>Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2015", voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.</p>
	<p>Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.</p>
<p>Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.</p>	
<p>Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de ontheffingen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot Wet natuurbescherming.</p>	

DISCLAIMER
<p>Dit rapport omvat het ecologisch werkprotocol voor de locatie Graswijk 22 en 29 te Assen. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen.</p>
<p>Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.</p>
<p>© 2022 Eco Reest BV. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding. Wijze van citeren: Eco Reest 2022 Assen_221570_Graswijk 22 en 29_WP</p>
<p>We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.</p>

INHOUD

1.	INLEIDING.....	4
1.1	Aanleiding en doelstelling	4
1.2	Kwaliteitsborging	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	AFBAKENING	6
3.	WERKINSTRUCTIES.....	7
3.1	Algemene werkinstructies	7
4.	NATUURVRIJ MAKEN	8
4.1	Kwetsbare periodes.....	8
4.2	Alpenwatersalamander	8
4.3	Steenmarter	8
4.4	Vleermuizen	8
4.5	Controle na natuurvrij maken	10
4.6	Sloopwerkzaamheden	10
5.	NIEUWE VERBLIJFPLAATSEN IN NIEUWE SITUATIE	11
5.1	Verblijfplaatsen alpenwatersalamander.....	11
5.2	Verblijfplaatsen steenmarter	13
5.3	Verblijfplaatsen vleermuizen.....	15
6.	PLANNING	16
7.	LOGBOEK.....	17
8.	VERANTWOORDING	19
BIJLAGE 1	ONTHEFFING	20

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Gemeente Assen is voornemens de woningen binnen de onderzoekslocaties te slopen. Hier opvolgend zal het perceel aan Graswijk 22 worden ingericht als onderdeel van het nieuw aan te leggen bedrijventerrein Werklandschap Assen-Zuid. Op de kavel met Graswijk 29 zal een zonnepark (plaatsing zonnepanelen in huidige graslandpercelen) worden gerealiseerd. Hierbij komen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, steenmarter en alpenwatersalamander te vervallen. Hiervoor is door provincie Drenthe een ontheffing Wet natuurbescherming verleend.

Het ecologische werkprotocol is een vertaalsleutel van alle voorschriften in relatie tot de Wet natuurbescherming, naar dagelijkse praktijk van de uitvoerders. Doel van het EWP is het voorschrijven van een werkprocedure die ervoor zorgt dat de werkzaamheden binnen het project plaats vinden binnen de normen van de Wet natuurbescherming en de voor het project verleende ontheffing (kenmerk 202202024-01029062, d.d. 26 oktober 2022, zie ook bijlage 1).

1.2 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV streeft naar een zo hoog mogelijk kwaliteit van onderzoek te leveren:

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens “NEN-EN-ISO 9001:2015”, voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Naast kwaliteit is onafhankelijkheid van groot belang om onze opdrachtgever van dienst te zijn met het beste advies voor zijn vraagstuk.

Wij merken dan ook op dat er geen functionele relatie bestaat tussen opdrachtgever en Eco Reest, hetgeen betekent dat het advies van Eco Reest onafhankelijk is van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Op het titelblad is de kwaliteitscontrole van deze rapportage weergegeven.

Conform de eisen uit onze ethische code houdt Eco Reest alle gegevens geheim, waarvan wij kennisnemen als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden, behoudens in geval van wettelijke verplichtingen.

Het Netwerk Groene Bureaus beschikt over ontheffingen voor handelingen die nodig zijn ten behoeve van het inventariseren van beschermde soorten. Deze zijn afgegeven door de verschillende bevoegde gezagen (de provincies en het Ministerie van LNV). Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van deze ontheffingen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven voor welke locatie, soorten en werkzaamheden dit ecologisch werkprotocol geldt. In hoofdstuk 3 worden algemene werkinstructies besproken. In hoofdstuk 4 wordt het natuurvrij maken behandeld. Hoofdstuk 5 bevat een beschrijving van de nieuwe verblijfplaatsen voor beschermde soorten. In hoofdstuk 6 is de planning opgenomen. Afgesloten wordt met een afschrift van de ontheffing van de Wet natuurbescherming voor dit project (bijlage 1).

2. AFBAKENING

In dit hoofdstuk worden het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden – waarvoor dit ecologisch werkprotocol geldt- gekaderd. Voor afwijkende werkzaamheden of een afwijkende locatie dan hieronder weergegeven dient contact opgenomen te worden met de begeleidend ecooog.

Voorliggend ecologisch werkprotocol is van toepassing op de woningen gelegen aan de volgende adressen (figuur 2.1):

- Graswijk 22
- Graswijk 29

De werkzaamheden waarvoor dit EWP geldt omvatten de sloop van de bebouwing en het verwijderen van het groen en voor de volgende soorten:

- Gewone dwergvleermuis
- Steenmarter
- Alpenwatersalamander

Figuur 2.1 De plangebieden (rood omlijnd) (bron achtergrondkaart: ArcGis).

3. WERKINSTRUCTIES

In dit hoofdstuk worden de algemene werkinstructies beschreven en weergegeven.

3.1 Algemene werkinstructies

- Voor alle werkzaamheden geldt dat er wordt geconformeerd aan de eisen uit de ontheffing Wet natuurbescherming van provincie Drenthe en het activiteitenplan van Eco Reest.
- Voorafgaand aan alle werkzaamheden worden de plangebieden ongeschikt gemaakt voor gewone dwergvleermuis, steenmarter en alpenwatersalamander.
- Uiterlijk een week voorafgaand aan de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier bij de ontheffing in te vullen op te sturen naar de provincie.
- Bij voorkeur worden de werkzaamheden zoveel mogelijk geclusterd in de tijd, zodat er steeds delen van het plangebied niet verstoord worden.
- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen
- De werkzaamheden moeten door een erkend ecooloog worden begeleid. Door het volgen van dit ecologisch werkprotocol wordt voldaan aan de eis dat er een ecooloog betrokken moet zijn bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden. Wanneer wordt afgeweken van dit ecologisch werkprotocol dient een ecooloog geraadpleegd te worden.
- De werkzaamheden met betrekking tot beschermde soorten worden in een logboek bijgehouden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken wanneer en op welke wijze de voorschriften uit de ontheffing zijn uitgevoerd. Dit logboek moet op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- Het is van belang dat dit ecologische werkprotocol daadwerkelijk wordt opgevolgd. Zo niet, dan kan de aannemer de Wet natuurbescherming overtreden. Daarom moet dit ecologische werkprotocol altijd aanwezig zijn in het werkgebied, zodat controlerende instanties en alle betrokkenen het tijdens hun werkzaamheden kunnen raadplegen.
- Iedere betrokkene moet op de hoogte zijn van de inhoud van dit plan. Dat kan door iedereen te verplichten het te lezen, of door tijdens de kickoff-meeting of startbijeenkomst hier een (beamer)presentatie aan te wijden.

Rollen	Organisatie en contactpersoon	Taken en verantwoordelijkheden
Ontheffingshouder	Gemeente Assen	Communicatie inhoud ontheffing en ecologisch werkprotocol naar aannemer. Meldingsformulier versturen aan provincie.
Aannemer	Nog niet bekend	Werkinstructies opvolgen. Planning met ecooloog afstemmen.
Projectecoloog	Eco Reest BV mevr. J. Kamps j.kamps@ecoreest.nl 0528 - 373 982	Begeleiding aannemer bij uitvoering werkzaamheden
Bevoegd gezag	Provincie Drenthe	Handhaving Wet natuurbescherming

4. NATUURVRIJ MAKEN

4.1 Kwetsbare periodes

Om te voorkomen dat vleermuizen, steenmarter en Alpenwatersalamander gedood of verwond worden tijdens de werkzaamheden is het belangrijk te zorgen dat de verblijfplaatsen voor de start van de werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt. Dit moet gebeuren buiten de kwetsbare periodes (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1. Kwetsbare periodes aanwezige soorten (in rood)

soort	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	au	se	ok	no	v	dec	kwetsbare periode
Gewone dwergvleermuis	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	Winter (november – april) Kraamperiode (mei – augustus)
Steenmarter	groen	groen	groen	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	Kraamperiode (maart – augustus)
Alpenwatersalamander	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	rood	Winterperiode (half september – februari)

De genoemde perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en de meteorologische omstandigheden voorafgaand aan of tijdens de werkzaamheden en worden afgestemd met een ecooloog.

4.2 Alpenwatersalamander

- Het ongeschikt maken van het leefgebied voor alpenwatersalamander ter plaatse van Graswijk 29 moet na 1 maart 2023 en voor 15 september 2023 worden uitgevoerd.
- Het ongeschikt maken van het leefgebied gebeurt door de stenen waar Alpenwatersalamander onder kan zitten, handmatig op te ruimen. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecooloog.
- Het ongeschikt maken mag alleen onder gunstige omstandigheden, waarbij de temperatuur boven het vriespunt is.

4.3 Steenmarter

- Het ongeschikt maken van het leefgebied voor steenmarter ter plaatse van Graswijk 22 moet tussen september en maart worden uitgevoerd.
- Het ongeschikt maken van het leefgebied gebeurt door de bosschages binnen het plangebied te verwijderen.
- Bij het verwijderen van bosschages wordt één kant op gewerkt, zodat eventueel aanwezige steenmarters de mogelijkheid hebben te vluchten.

4.4 Vleermuizen

- Het ongeschikt maken voor vleermuizen dient in april 2023 of september/oktober 2023 plaats te vinden, onder begeleiding van een ecooloog.
- Het natuurvrij maken gebeurt door het dichtzetten van toegangsopeningen en het aanbrengen van exclusion flaps, waardoor vleermuizen de verblijfplaatsen kunnen verlaten maar niet meer binnengaan.
- Op alle kopgevels van de woningen wordt de ruimte tussen de gevelpannen en de muur dichtgezet met latten, spouwborstels of vulschuim. Op elke zijde van het dakvlak worden twee exclusion flaps geplaatst en één in de nok (figuur 4.1). Dit zijn er vijf per kopgevel.

- Waar aanwezig worden stootvoegen bij de schoorstenen worden afgedekt met een lat, plankje, spouwborstel of vulschuim, waarbij minimaal één open stootvoeg per schoorsteen wordt afgedekt met een exclusion flap.
- Waar aanwezig worden open stootvoegen aan de voor- en achterzijde van de woningen afgedekt met een lat, plankje, spouwborstel of vulschuim, waarbij minimaal één open stootvoeg aan zowel de voor- als achterzijde per adres wordt afgedekt met een exclusion flap.
- Raamkozijnen dienen gecontroleerd te worden. Waar gaten en kieren aanwezig zijn, dienen deze dichtgezet te worden met bijvoorbeeld een lat of plankje, en voorzien te worden van tenminste één exclusion flap.
- Bij het aanbrengen van exclusion flaps (figuur 4.2) worden de uitvliegopeningen zodanig afgedekt dat de vleermuis er wel uit kan vliegen maar niet meer terug. Hierbij worden prefab exclusion flaps gebruikt (figuur 4.3), of vergelijkbaar materiaal.
- De sloop kan 3 dagen na het ongeschikt maken plaatsvinden, waarvan minimaal een avond met een minimale avondtemperatuur van 10 graden Celsius.

Figuur 4.1. Voorbeeld van het dichtzetten van dakrand met houten latten. Tevens dienen er exclusion flaps geplaatst te worden.

Figuur 4.2 Voorbeeld plaatsing exclusion flap

Figuur 4.3 Voorbeeld exclusion flap EF1 van Unitura

4.5 Controle na natuurvrij maken

Na het natuurvrij maken wordt door een ecooloog een controle uitgevoerd op gebruik van de woningen in- en uitvliegen van vleermuizen. Controle naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector.

4.6 Sloopwerkzaamheden

Wanneer uit controle is gebleken dat verblijfplaatsen niet meer toegankelijk zijn en vleermuizen niet meer aanwezig zijn binnen de te slopen gebouwen kan worden overgegaan op de sloopwerkzaamheden.

5. NIEUWE VERBLIJFPLAATSEN IN NIEUWE SITUATIE

In de nieuwe situatie moeten nieuwe verblijfplaatsen voor vleermuizen, steenmarter en Alpenwatersalamander aangebracht worden. Onderstaand staat beschreven hoe dit moet worden uitgevoerd.

5.1 Verblijfplaatsen alpenwatersalamander

De overwinteringslocatie wordt op het terrein van Graswijk 29 gemitigeerd door aan de rand van de bosschage ten zuiden van de woning losse stenen, zonder cement of mortel, met ruimte ertussen en een takkenril te plaatsen. Deze worden in het najaar van 2022 gerealiseerd.

Stenen

Er wordt een muur van lossen stenen geplaatst op het terrein van Graswijk 29 en nabij de vijver aan Graswijk 20A. Indien het terrein vol staat met planten die overwoekeren, zal een dikke muur moeten worden neergezet. Op deze manier is er genoeg plek om te zonnen. Daarnaast moeten er kieren aanwezig zijn om in weg te kruipen (zie bijvoorbeeld figuur 5.1 en 5.2).

De muren kunnen gemaakt worden losse (breuk)stenen. Er wordt gezorgd voor een stapel die grof genoeg is dat kieren ontstaan om in te kruipen.

Figuur 5.1 Stenen muur voor hagedissen en salamanders (bron: Jonkers Hoveniers, 2020).

Figuur 5.2 Stenen muur voor hagedissen en salamanders (bron: IVN-natuureducatie De Oude Landgraaf, Z.D.).

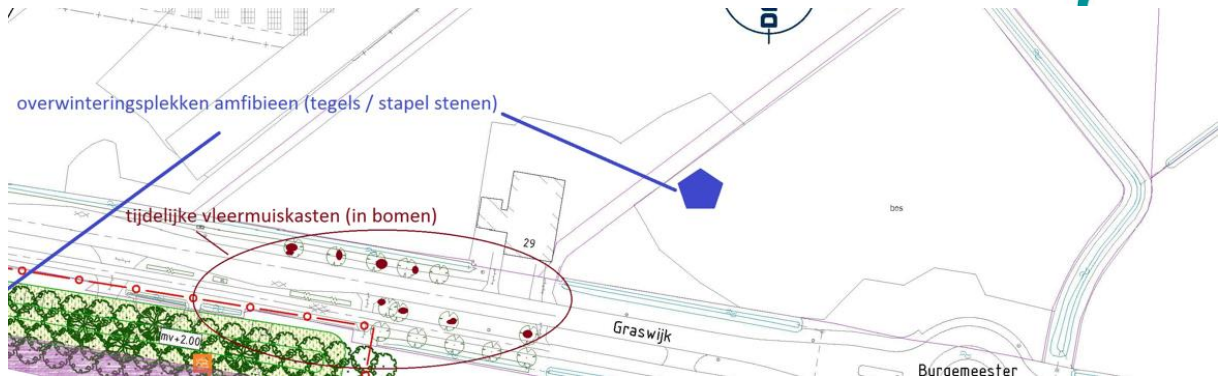
Takkenril

Snoeihout kan tijdens het snoeien in een takkenril worden verwerkt. De lengte van een takkenril kan variëren van drie tot twintig meter, of zelfs langer, en is meestal één tot anderhalf meter hoog (zie bijvoorbeeld figuur 5.3). Het formaat is afhankelijk van de locatie en het beschikbare snoeihout. Een takkenril kan worden gemaakt door het snoeihout in de lengterichting van groot naar klein op te stapelen. De stammen en dikke takken onderin, dunnere takken bovenop. Hierbij moeten de takken zoveel mogelijk in elkaar gevlochten worden. Na een paar jaar slinkt een takkenril en kan het aangevuld worden met nieuw snoeihout (Landschapsbeheer Drenthe, Z.D.).

Figuur 5.3 Voorbeelden van takkenrillen. Links met paaltjes om het bij elkaar te houden, rechts zonder paaltjes. (Bron: Landschapsbeheer Drenthe, Z.D.).

Onderstaande afbeelding geeft globaal de locatie weer van de voorzieningen (figuur 5.4).

Figuur 5.4 Locatie permanente voorziening alpenwatersalamander nabij Graswijk 29 (Gemeente Assen, 2022).

Daarnaast wordt de vijver in de tuin van Graswijk 20A een vijver aanwezig. Deze wordt geoptimaliseerd voor amfibieën. Er wordt een zacht hellende oever gemaakt op de noordwestelijke zijde. De oever krijgt een helling van 25 tot 35 graden, welke doorloopt tot onder de waterlijn. Waar het nodig is om te graven (bij de noordwestelijke zijde van de oever) worden aanwezige planten zoveel mogelijk gespaard en teruggeplaatst. De aanwezige vegetatie wordt versterkt met inheemse waterplanten.

Bij het aanplanten van bomen op het terrein van Graswijk 20a, wordt een zone van 20 meter rond de vijver vrij van hoog opgaande begroeiing.

5.2 Verblijfplaatsen steenmarter

Er worden permanente verblijfplaatsen gerealiseerd, enerzijds door het creëren van een marter-takkenhoop (figuur 5.5) en anderzijds door het aanbrengen van een steenmarterkast. Deze permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd als onderdeel van een groter inrichtingsplan voor werklandschap Assen-Zuid (Eco Reest, 220762). Zie voor de locaties figuur 5.6.

De takkenhoop dient vrij van tocht te zijn en met natuurlijke materialen zoals blad, stro en dergelijke te worden gevuld. Verder moet het droog zijn. De takkenhoop wordt aangelegd met 9 stoeptegels als vloer, muurtjes van baksteen (2-3 bakstenen hoog) en 9 stoeptegels als plafond. Daarbovenop komt een laag van minimaal 0,5 – 1 m takken of snoeiafval (hoe meer hoe beter). Drie of minimaal twee in/uitgangen kunnen in de muurtjes worden uitgespaard. De takkenhoop moet op een gunstige plek liggen. Door op en om het huisje begroeiing aan te brengen wordt het in zijn omgeving opgenomen. Dit heeft voorts een positief effect op de rustige ligging (Zoogdierverseniging, 2013).

Figuur 5.5 Een takkenhoop met verblijfplaats voor steenmarter (bron: Zoogdiervereniging, 2013).

Figuur 5.6. Locatie steenmarterkast in boom (oranje rechthoek) en martertakkenhoop (oranje cirkel) ten opzichte vastgesteld leefgebied (rode cirkel). (Bron tekening: gemeente Assen, 30-3-2022).

5.3 Verblijfplaatsen vleermuizen

Er worden twee vleermuistorens gerealiseerd binnen het werklandschap Assen-Zuid. Een hiervan komt naast de te realiseren vijver ter hoogte van Graswijk 22. De andere ter hoogte van Graswijk 14 (zie figuur 5.7) Bij de plaatsing wordt erop gelet dat de torens langs of in de nabijheid van bekende vliegroutes worden gesitueerd. De torens mogen niet aangelicht worden door kunstlicht, dus niet nabij lantaarnpalen plaatsen en beschut van verlichting van verkeer en toekomstige bedrijven

Figuur 5.7. Locaties vleermuistorens (rode sterren) (Bron tekening: Gemeente Assen, 23-9-2022).

Bovenstaande maatregelen zijn opgenomen in het inrichtingsplan Assen-Zuid (Eco Reest, 220762).

6. PLANNING

Planning 2023	Onderdeel
Najaar 2022	Plaatsen materkast, martertakkenhoop, takkenril en stapels stenen voor amfibieën)
Uiterlijk 1 maart	Natuurvrij maken t.b.v. steenmarter
Vanaf 1 maart	Natuurvrij maken t.b.v. Alpenwatersalamander
April	Natuurvrij maken t.b.v. vleermuizen

8. VERANTWOORDING

Het EWP is van toepassing op de door de opdrachtgever aangegeven en in hoofdstuk 2 beschreven gebied en ingrepen en onder de voorwaarden en uitgangspunten genoemd in het document en ontheffing (kenmerk: 202202024-01029062, d.d. 26 oktober 2022). Indien deze wijzigen of er ook andere werkzaamheden worden uitgevoerd, dient er een herbeoordeling plaats te vinden.

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van dit protocol of rapportages, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Eco Reest BV

BIJLAGE 1 ONTHEFFING

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (WNB)

Ontheffinghouder : Gemeente Assen
Activiteit : Sloop van twee woningen tbv bedrijventerrein en zonnepark
Locatie : Graswijk 22 en 29 Assen, gemeente Assen

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf het moment van afgifte tot en met 31 december 2026

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Gemeente Assen voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 2 en 4 en artikel 3.10 van de Wnb waar het gaat om het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van gewone dwergvleermuis, steenmarter en alpenwatersalamander.

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1 De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2 Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- 1.3 De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde in de ontheffing worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4 Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 1.5 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6 De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het zaaknummer 202202024.

2. Specifieke voorschriften

- 2.1 Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan Graswijk 22 en 29 te Assen, van Eco Reest, d.d. 4 juli 2022 opgesteld door Eco Reest, behorend bij dit besluit.
- 2.2 Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige en in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijzigingen dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de in de aanvraag voorgestelde werkwijze.
- 2.3 Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden dient door een ecologisch deskundige op het gebied van de aangetroffen beschermde soorten vastgesteld te zijn dat er geen beschermde soorten in de woningen aanwezig zijn alsmede dat de zorgplicht nagestreefd wordt.
- 2.4 De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- 2.5 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een ecologisch logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. In dit logboek dient inzichtelijk te worden gemaakt wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 2.6 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de nest- en/of verblijfplaatsen ongeschikt te worden gemaakt onder begeleiding van een ecologische deskundige op het gebied van de aangetroffen soorten. Het ongeschikt maken van woningen dient uitsluitend plaats te vinden voorafgaand aan de uitvoering van de sloopwerkzaamheden. Hierbij dient voorkomen te worden dat nest- en verblijfplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden c.q. natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na het betreffende voortplantings- of winterseizoen plaatsvinden. De planning moet uitsluiten dat ten gevolge van het ongeschikt maken een broed-, kraam-, paar- of winterseizoen voor een soort onnodig verloren gaat.
- 2.7 Tijdens de werkzaamheden dient zoveel mogelijk rekening gehouden te worden met de kwetsbare periodes van broedende vogels. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige.

Gewone dwergvleermuis

- 2.8 Tijdens de werkzaamheden dient altijd rekening te worden gehouden met het gebruik van kunstmatige verlichting in de schemer- en nachtperiode, zowel in de sloop- c.q. aanlegfase als in de gebruikersfase. Nest- en verblijfplaatsen van beschermde soorten mogen niet aangeschenen worden, alsmede ter voorkoming van het onderbreken van een vliegroute of een foerageergebied (wel of niet essentieel) ten behoeve van vleermuizen.
- 2.9 De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Indien de werkzaamheden niet buiten het kwetsbare seizoen van de gewone dwergvleermuis uitgevoerd kunnen worden, dienen de woningen voorafgaand aan het kwetsbare seizoen ongeschikt gemaakt te worden onder ecologische begeleiding, zodat er geen verstoring (of doding) plaatsvindt van de gewone dwergvleermuis tijdens de uitvoering van de sloopwerkzaamheden.

- 2.10 Wanneer de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis ongeschikt gemaakt worden, dient de gewenningsperiode aan alternatieve verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis te zijn doorlopen conform Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BJJ12. Het aanbrengen van compensatie voor de gewone dwergvleermuis dient altijd in afstemming met een deskundig ecooloog en/of onder ecologische begeleiding plaats te vinden.
- 2.11 Om te voorkomen dat vleermuizen zich nog in de woningen bevinden tijdens de werkzaamheden, dienen minimaal drie dagen voor de start van de werkzaamheden *exclusion flaps* te worden aangebracht. De woningen dienen te worden vrijgegeven door een ecologisch deskundige alvorens met de werkzaamheden mag worden gestart.
- 2.12 De ontheffinghouder heeft in april 2022 acht duurzame vleermuiskasten van het type ANS-1 (van BNB Box) opgehangen aan bomen langs het fietspad. Deze kasten dienen voor de duur van deze ontheffing te blijven hangen, ook na afronding van de werkzaamheden. Indien de ontheffinghouder de kasten wil verwijderen, dient dit altijd vooraf door een deskundig ecooloog geïnspecteerd te worden, alvorens de kasten worden verwijderd.
- 2.13 De ontheffinghouder dient binnen het werklandschap Assen-Zuid minimaal twee vleermuistorens te realiseren langs de bekende vliegroutes van de gewone dwergvleermuis. De exacte locatie van deze vleermuistorens dient te worden afgestemd met de betrokken ecologisch deskundige. Na het vaststellen van deze twee locaties, dient dit schriftelijk afgestemd en gecommuniceerd te worden met het bevoegd gezag via vth@drenthe.nl onder vermelding van het zaaknummer, met daarbij een overzichtskaart en ecologische onderbouwing waar in het plangebied deze twee vleermuistorens worden geplaatst.
- 2.14 Langs wegen, op parkeerplaatsen en op de percelen van bedrijven langs de Graswijk dient rekening gehouden te worden met de straatverlichting ten behoeve van de gewone dwergvleermuis. De straatverlichting dient de boomkronen niet aan te lichten en er dient gebruik gemaakt te worden van vleermuisvriendelijke (amberkleurige) ledverlichting.

Steenmarter

- 2.14 De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de steenmarter (maart t/m augustus). Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de steenmarter. Buiten de kwetsbare voortplantingsperiode dienen de resterende bosschages, oftewel de rust- en verblijfplaats van de steenmarter, te worden verwijderd, zodat er geen verstoring (of doding) plaatsvindt van de steenmarter tijdens de uitvoering van de sloopwerkzaamheden
- 2.15 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient een permanente martertakkenhoop geplaatst te worden conform het Activiteitenplan Graswijk 22 en 29 te Assen, van Eco Reest, d.d. 4 juli 2022 opgesteld door Eco Reest, behorend bij dit besluit.
- 2.16 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient een permanente steenmarterkast geplaatst te worden conform het Activiteitenplan Graswijk 22 en 29 te Assen, van Eco Reest, d.d. 4 juli 2022 opgesteld door Eco Reest, behorend bij dit besluit.
- 2.17 Het realiseren van de martertakkenhoop en het plaatsen van de steenmarterkast dient plaats te vinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de steenmarter.
- 2.18 Rond de te realiseren steenmarterverblijven dient een groenstrook gerealiseerd te worden van ten minste vijf meter breed en deze dient te bestaan uit inheemse bomen en struiken.

Alpenwatersalamander

- 2.19 De ontheffinghouder dient bij de planning van de sloopwerkzaamheden rekening te houden met de overwinteringsperiode van de alpenwatersalamander (half september t/m februari). Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de alpenwatersalamander. Indien de werkzaamheden niet buiten de overwinteringsperiode van de alpenwatersalamander uitgevoerd kunnen worden, dienen de huidige verblijfplaatsen voorafgaand aan de overwinteringsperiode ongeschikt gemaakt te worden onder ecologische begeleiding, zodat er geen verstoring (of doding) plaatsvindt van de alpenwatersalamander tijdens de uitvoering van de sloopwerkzaamheden.
- 2.20 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen op het terrein van Graswijk 29 aan de rand van de bosschage stapels stenen, tegels en een takkenril geplaatst te worden.
- 2.21 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de flauwe oever van de vijver van Graswijk 20a geoptimaliseerd te worden door een zacht hellende oever op de noordwestelijke zijde te maken. Ook dient deze vijver verbonden te blijven met geschikte leefgebieden in de omgeving zoals beschreven in het Activiteitenplan Graswijk 22 en 29 te Assen, van Eco Reest, d.d. 4 juli 2022 opgesteld door Eco Reest, behorend bij dit besluit.
- 2.22 Er dient een zone van 20 meter rond de oevers van de vijver van Graswijk 20a vrij te blijven van hoge opgaande begroeiing in de vorm van bomen ter voorkoming van schaduw en te veel bladafval in het water met bijkomende eutrofiëring.
- 2.23 Het beheer van de vijver aan Graswijk 20a ligt bij de op dat moment zijnde eigenaar van het perceel waar de vijver zich binnen bevindt.
- 2.23 Rondom de vijver aan Graswijk 20a dienen extra tijdelijke schuilmogelijkheden gecreëerd te worden door het neerleggen van stoeptegels en stapels stenen.
- 2.24 Bij het voor meer dan 50 procent dichtgegroeid zijn van de vijver en wanneer de vijver in de zomermaanden dreigt droog te vallen, dient de vijver te worden opgeschoond. Dit dient te gebeuren in de periode van 1 september tot half oktober. Deze werkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd en er dient één richting op gewerkt te worden (van oost naar west), zodat eventueel aanwezige dieren kunnen vluchten via de noordwestoever. Hierbij dienen de werkzaamheden plaats te vinden conform een ecologisch werkprotocol.

3. Overige voorschriften

- 3.1 Een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, dient ten minste aanwezig of betrokken te zijn op de volgende kritische momenten:
- a) start werkzaamheden natuurvrij maken;
 - b) oplevering natuurvrij maken;
 - c) tijdens het aanbrengen van de alternatieve en/of permanente verblijfplaatsen op geschikte locaties;
 - d) voorafgaand aan de kap van de bomen en/of het verwijderen van begroeiing.
- 3.2 Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. In dat geval dient de ontheffinghouder minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

4. Zorgplicht

- 4.1 De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.
- 4.2 In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van vogels. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied en/of alle te kappen bomen te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afschrift aan:

- Ontheffinghouder: Gemeente Assen
- Het College van Burgemeester en Wethouders van Assen (digitaal)
- Adviseur: Eco Reest (digitaal)

Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 4 juli 2022 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van de Gemeente Assen (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op Graswijk 22 en 29 te Assen, gelegen in de gemeente Assen. Het project betreft de sloop van twee woonboerderijen ten behoeve van een bedrijventerrein en een zonnepark. De ontheffinghouder heeft een ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 en 4 en artikel 3.10, lid 1 van de Wnb voor de volgende soorten: Gewone dwergvleermuis (*pipistrellus pipistrellus*), Steenmarter (*Martes Fiona*) en Alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*).

Figuur 1: plangebied aan de Graswijk 22 en 29 (rood omlijnd) (bron: activiteitenplan, Eco Reest)

2. Wettelijk kader

2.1 Habitatrichtlijn, bijlage II van verdrag van Bern en Bijlage I van verdrag van Bonn

De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse soort als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of Bijlage I bij het Verdrag van Bonn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5, lid 2, van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5, lid 4, van de Wnb is het verboden om de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen als bedoeld in artikel 3.5, lid 4, van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook essentiële vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van de voortplantingsplaats of rustplaats worden hieronder gerekend. Tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen als hollen die van

belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd door artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing gevraagd voor artikel 3.5, lid 2, van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijk opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis, daarom is ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.5, lid 2, van de Wnb noodzakelijk.

2.2 Overige soorten

De steenmarter en alpenwatersalamander zijn beschermde inheemse soorten als bedoeld in de bijlage, onderdeel A bij de Wnb en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.10 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.10, lid 1 sub b, van de Wnb is het verboden om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb vallen tijdelijke en/of permanente verblijfplaatsen, seizoensgebonden verblijfplaatsen, essentiële migratieroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantingsplaats of rustplaats van de steenmarter en alpenwatersalamander.

2.3 Beoordelingsgronden ontheffing verlening

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.8 lid 5 en 3.10 lid 2 van de Wnb.

3. Overwegingen

Het plangebied is gelegen aan de Graswijk 22 en 29 ten zuiden van Assen. Graswijk 22 bestaat uit een onbewoonbaar verklaarde woonboerderij omringd door grote hoge bomen, struikgewas, bodembedekkers en gras. Ook staat er een aangrenzend en een losstaand schuurtje op het terrein. Graswijk 29 bestaat uit een voormalige woonboerderij uit 1912 met bijgebouw. Rond de woning bevindt zich een deels verharde en deels begroeide tuin. Op het erf is verspreid opslag van stenen en verschillende goederen aanwezig. Beide objecten zijn omringd door akkers en graslanden met boomsingels.

Ten behoeve van de realisatie van een nieuw bedrijventerrein, behorend bij het plan "werkgebied Assen-Zuid", wordt de woning aan Graswijk 22 gesloopt. Het aanwezige groen rondom de woning wordt verwijderd. Het perceel wordt zo vrij gemaakt voor de realisatie van een bedrijf. De exacte invulling hiervan is nog niet bekend. Het perceel van Graswijk 29 wordt onderdeel van een zonnepark waarvoor zonnepanelen geplaatst worden op meerdere kleine kavels. Deze kavels zijn gelegen aan de Graswijk tussen de weg Assen-Hooghalen en het spoor. Nog niet zeker is of de woning van Graswijk 29 daadwerkelijk gesloopt zal worden. Tijdens de werkzaamheden wordt ernaar gestreefd geen bomen te kappen of watergangen te dempen.

3.1 *Uitgevoerd onderzoek*

Om vast te stellen welke soorten mogelijk aanwezig zijn in het plangebied, is door Eco Reest B.V. een onderzoek uitgevoerd. Het eerste deel van het onderzoek bestond uit een bureaustudie waarbij de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) is geraadpleegd. Er is gekeken naar de waarnemingen van soorten binnen en op een afstand van maximaal 1km van het plangebied. Vervolgens is voor beide locaties een veldonderzoek, oftewel een quickscan uitgevoerd.

Onderzoek Graswijk 22

Uit de quickscan van Graswijk 22 is gebleken dat verder onderzoek nodig was naar de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in en om de woning en naar huismussen en spreeuwen in de woning of in de bosschages rondom de woning. Ook is mogelijk een steenmarter aanwezig in het plangebied. Het onderzoek naar vleermuizen heeft plaats gevonden conform het meest recente vleermuisprotocol (2021) en telde vijf bezoeken. Drie bezoeken zijn uitgevoerd tijdens de kraamtijd van vleermuizen en twee tijdens de paartijd. Tevens zijn vliegroutes en leefgebied onderzocht. Dit zijn voldoende bezoeken voor een gedegen onderzoek. De aanwezigheid van de huismus is onderzocht conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017) welke voorschrijft dat twee veldbezoeken plaats dienen te vinden in de periode van 1 april tot 15 mei. Tevens is tijdens dit onderzoek de aanwezigheid van de spreeuw onderzocht. Middels het plaatsen van een wildcamera op een door een ecologisch deskundige vastgestelde strategische locatie, is getracht de steenmarter waar te nemen binnen het plangebied. Het zoeken naar uitwerpselen maakte ook deel uit van het onderzoek.

Tijdens het onderzoek zijn geen huismussen of spreeuwen waargenomen. Wel is een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen onder een dakpan op het westelijke dakvlak van de woning. Mogelijk wordt deze verblijfplaats ook als winterverblijfplaats gebruikt. Dit is echter moeilijk aan te tonen. Met zekerheid is wel te stellen dat het hier niet gaat om een massawinterverblijf, aangezien er maar een enkele vleermuis is aangetroffen. In de omgeving is een paarterritorium aanwezig, maar de vleermuis met de verblijfplaats aan Graswijk 22 heeft geen binding met dit territorium. Verwacht wordt dat vleermuizen met een verblijfplaats aan Graswijk 29 wel binding zullen hebben met dit paarterritorium. Foerageergebied van de gewone dwergvleermuis bevindt zich bij de bomen ten noorden van de woning en tussen de woning en het schuurtje. Op beide locaties zijn lage aantallen aangetroffen. Daarnaast bevindt zich in de omgeving voldoende soortgelijk habitat, waardoor hier geen sprake is van essentieel foerageergebied. Rond het onderzoeksgebied is activiteit waargenomen van gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis, laatvlieger en watervleermuis. Zij vlogen langs de bomen van het fietspad voor Graswijk 22. Dit waren slechts enkele gevallen welke geen directe binding hebben met het onderzoeksgebied en daarom worden binnen of rond het projectgebied geen essentiële vliegroutes verwacht.

Naast de aangetroffen zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, is ook de steenmarter driemaal passerend waargenomen binnen het plangebied. Door middel van een wildcamera is gebleken dat de steenmarter geen binding heeft met de woning, maar wel met de tuin achter de woning. Het is mogelijk dat de waargenomen steenmarter een schuilplek heeft in het struweel aanwezig rond de woning. Steenmarters hebben meerdere schuilplekken en gezien het geringe aantal waarnemingen, kan er geconcludeerd worden dat steenmarter het projectgebied niet frequent gebruikt. De steenmarter maakt gezien de waarnemingen incidenteel gebruik van het projectgebied. De aanwezigheid van een schuilplaats kan niet worden uitgesloten. Tijdens de werkzaamheden dient hier daarom rekening mee gehouden te worden.

Onderzoek Graswijk 29

Voor het projectgebied Graswijk 29 is tevens een quickscan uitgevoerd. Uit deze quickscan is gebleken dat verder onderzoek nodig was naar de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in en om de woning en naar de aanwezigheid van huismussen en spreeuwen in de woning en in de bosschages rondom de woning. Mogelijk zijn ook de steenmarter en de alpenwatersalamander aanwezig in het plangebied. Het nader onderzoek naar vleermuizen, huismussen, spreeuwen en de steenmarter vond plaats op dezelfde manier waarop de soorten zijn onderzocht bij Graswijk 22. Bij Graswijk 29 is ook onderzoek gedaan naar de alpenwatersalamander, welke een overwinteringshabitat zou hebben op deze locatie. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Soorteninventarisatieprotocol van Netwerk groene bureaus (Ravon, 2017) waarbij gezocht wordt naar volwassen exemplaren onder stenen, houtwallen en in holtes.

Tijdens het onderzoek zijn geen huismussen waargenomen. Eén spreeuw is waargenomen, maar vertoonde geen nest indicerend gedrag. De steenmarter werd op een afstand van circa 50 meter aan de overzijde van de weg waargenomen, maar vertoonde geen binding met het projectgebied. Hierdoor kan essentieel leefgebied van de steenmarter worden uitgesloten. Tijdens het onderzoek is één individu van de alpenwatersalamander waargenomen onder een tegel tegen de op het oosten georiënteerde muur aan de achterzijde van de woning. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het projectgebied onderdeel is van het winterhabitat van de alpenwatersalamander.

Zoals al werd verwacht tijdens het vleermuisonderzoek aan Graswijk 22, is rond het pand bij Graswijk 29 een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Deze verblijfplaatsen zijn moeilijk te lokaliseren, maar doordat paarterritorium is vastgesteld rond het pand en deze woning de enige bebouwing is in en rond dit paarterritorium, kan geconcludeerd worden dat dit verblijf zich in het pand moet bevinden. Gezien de eigenschappen van het pand (geen spouwmuur en voorzien van rieten dak op het achterhuis) is het waarschijnlijk dat de verblijfplaats zich onder de dakpannen van het voorhuis of het bijgebouw bevindt. Een paarverblijfplaats wordt mogelijk ook gebruikt als winterverblijfplaats. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen en de eigenschappen van het pand, wordt geen massawinterverblijf verwacht. De zomereiken aan de rand van het projectgebied en de bosschages aan de zuidzijde worden gebruikt als foerageergebied door de gewone dwergvleermuis. Het gaat hier om lage aantallen. Bovendien is in de directe omgeving voldoende soortgelijk habitat aanwezig waardoor dit geen essentieel foerageergebied betreft. Ook worden er geen vliegroutes verwacht vanwege de lage aantallen gewone dwergvleermuizen die zijn waargenomen.

3.2 Mitigatieplan vleermuizen

Binnen het plangebied is één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Deze hebben mogelijk ook een functie als winterverblijfplaats voor één of enkele dieren. Door de sloop van de woningen aan Graswijk 22 en 29 komen deze verblijfplaatsen te vervallen. De beide woningen worden niet vervangen door nieuwbouw, waardoor het niet mogelijk is permanente mitigatie aan te brengen in de nieuwbouw. Ter compensatie worden twee vleermuistorens gerealiseerd (conform het Activiteitenplan Graswijk 22 en 29 te Assen, van Eco Reest, d.d. 4 juli 2022 opgesteld door Eco Reest, behorend bij dit besluit) binnen het werklandschap Assen-Zuid. Eén van de torens wordt geplaatst langs het fietspad aan de Graswijk ter hoogte van Graswijk 20a. De locatie van de tweede toren is nog niet geheel zeker, maar zal vermoedelijk geplaatst worden langs het fietspad ter hoogte van Graswijk 14. Bij het plaatsen van de vleermuistorens wordt rekening gehouden met mogelijk vliegroutes lopende langs de bomenrijen welke de Graswijk kruisen. Op het moment van schrijven wordt nog vleermuisonderzoek gedaan op het terrein van Graswijk 14 waar aan de zuidzijde bosplantsoen is gepland wat beschutting zou moeten bieden voor de vleermuistorens. Op basis van de uitkomst van dit onderzoek wordt in samenspraak met een ecologisch deskundige op het gebied van

de gewone dwergvleermuis de definitieve locatie van de vleermuistoren gekozen. Het streven is de torens in het najaar van 2022 te plaatsen, maar ze dienen uiterlijk in het voorjaar van 2023 te zijn geplaatst. Het plaatsen van de toren dient tevens te gebeuren onder begeleiding van een ter zake kundige ecoloog op het gebied van vleermuizen. De locatie van de vleermuistorens dient nog ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag, met daarbij een overzichtskaart waar de torens zijn geplaatst in het plangebied ten opzichte van de oorspronkelijke verblijfplaatsen die verloren zijn gegaan van de vleermuizen.

Als tijdelijke overbrugging voor de te slopen woningen aan Graswijk 22 en 29 zijn in april 2022 acht vleermuiskasten van het type ANS-1 van BNB Box aangebracht aan de bomen langs het fietspad. Door deze kasten in april 2022 al op te hangen is hiermee voldoende rekening gehouden met de gewenningstijd van de gewone dwergvleermuis. Na het plaatsen van de vleermuistorens dienen de acht vleermuiskasten permanent beschikbaar te blijven voor de gewone dwergvleermuis.

3.3 *Mitigatieplan steenmarter*

Door het wegnemen van het groen in en rond de tuin van Graswijk 22 wordt leefgebied en mogelijk een schuilplaats van de steenmarter aangetast. Ter compensatie worden twee permanente verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van een marter-takkenhoop en een steenmarterkast. Door deze permanente compensatie te realiseren alvorens overgegaan wordt tot de sloop en het verwijderen van het restant van het groen, wordt geen noodzaak gezien voor het treffen van tijdelijke overbrugging voor de steenmarter. Daarnaast zijn alternatieven voorhanden in het groen in de directe omgeving.

Bij de aanleg van de permanente marter-takkenhoop en de steenmarterkast moet gewerkt worden conform het Activiteitenplan Graswijk 22 en 29 te Assen, van Eco Reest, d.d. 4 juli 2022 opgesteld door Eco Reest, behorend bij dit besluit. Belangrijk is dat bij de plaatsing van de permanente verblijfplaatsen begeleiding wordt geboden door een ecologisch deskundige op het gebied van de steenmarter. Deze ecologisch deskundige kiest de exacte locatie van de marter-takkenhoop en de steenmarterkast, welke beide geplaatst worden in en rond de tuin van Graswijk 22. In het najaar van 2022 dienen de verblijven geplaatst te zijn. Rond deze verblijfplaatsen worden groenstructuren gerealiseerd van ten minste vijf meter breed welke bestaan uit dichte begroeiing. Daarnaast worden binnen het werkgebied Assen-Zuid verschillende groenstructuren behouden en versterkt. Als voedselvoorziening voor kleine zoogdieren en vogels en als beschutting voor onder andere de steenmarter worden naast bomen ook dichte struiken aangeplant, bijvoorbeeld meidoorn, sleedoorn, hulst of hondsrooshazelaar, wilde appel of wilde lijsterbes.

3.4 *Mitigatieplan alpenwatersalamander*

Bij de sloop van de woning aan Graswijk 29 en het verwijderen van de tegels aan de buitenzijde van de woning wordt een winterverblijfplaats van de alpenwatersalamander weggenomen. Deze overwinteringslocatie wordt gemitigeerd door aan de rand van de bosschage ten zuiden van de woning stapels stenen, tegels en takkenril te plaatsen. Dit dient onder begeleiding van ecologisch deskundige op het gebied van de alpenwatersalamander plaats te vinden in het najaar van 2022.

Door aanwezige poelen en vijvers te behouden binnen het werkgebied Assen-Zuid, wordt rekening gehouden met de alpenwatersalamander. De poelen aan Graswijk 18 zijn in gebruik als voortplantingswater voor de alpenwatersalamander en dit dient zo te blijven. De vijver aan Graswijk 20a heeft een oppervlakte van circa 108 m² met een flauwe oever en is in de huidige situatie potentieel geschikt als amfibieënpool. De oever op de noordwestelijke zijde van deze vijver wordt aangepast door een zacht hellende oever welke doorloopt tot onder de waterlijn. Bij de werkzaamheden dient zoveel mogelijk begroeiing gespaard te blijven en zo mogelijk terug geplaatst te

worden. De begroeiing wordt tevens aangevuld met een mix van inheemse waterplanten welke belangrijk zijn voor het afzetten van eieren door de alpenwatersalamander. Daarnaast is een variatie aan planten in en aan het water noodzakelijk voor het insectenaanbod, en dus indirect als voedselbron voor amfibieën, zoals de alpenwatersalamander, vogels en vleermuizen. Tevens worden aan de oever van deze vijver stoeptegels en stapels stenen geplaatst om overwinteringsgebied te creëren voor de alpenwatersalamander. Het is van belang te voorkomen dat de vijver gaat verlanden en dichtgroeit. Onderhoud is nodig zodra meer dan 50 procent van de vijver is bedekt of wanneer de diepte zodanig is afgenomen dat de vijver tijdens de zomermaanden dreigt droog te vallen (Ravon.nl). Dit onderhoud dient plaats te vinden van 1 september tot half oktober. Door gefaseerd te werk te gaan en hierbij te werken van oost naar west (één richting), blijft de noordwestelijke oever beschikbaar en kunnen dieren ontsnappen. De verantwoordelijkheid van dit beheer ligt bij de eigenaar van het perceel waarbinnen de vijver zich bevindt. Hierbij dient er altijd gewerkt te worden volgens een ecologisch werkprotocol.

Door de aanplant van bomen in de omgeving is het belangrijk dat erop gelet wordt dat de vijver niet in de schaduw van de bomen komt te liggen en er geen sprake is van te veel bladafval met bijkomende eutrofiëring van het water. Daarom dient er een zone van 20 meter rond de oevers vrij te blijven van hoog opgaande begroeiing, lage begroeiing is gewenst als schuilmogelijkheid. De vijver dient verbonden te blijven met geschikte leefgebieden in de directe omgeving, zodat uitwisseling van individuen tussen deze plekken mogelijk blijft via de watergang en de aan te leggen bosrand hierlangs. Hierbij moet echter een weg over het bedrijventerrein gepasseerd worden waarvoor een faunapassage is aangelegd. Wanneer een verkeerstoename verwacht wordt over de Graswijk, door de realisatie van werkgebied Assen-Zuid, wordt geadviseerd een faunapassage, specifiek geschikt voor amfibieën, aan te leggen ter hoogte van Graswijk 29.

3.5 *Natuurvrij maken*

De werkzaamheden binnen het plangebied dienen zoveel mogelijk buiten de kwetsbare periode van de aangetroffen soorten plaats te vinden. Indien de werkzaamheden toch binnen de kwetsbare periode van een soort uitgevoerd moeten worden, dienen verblijfplaatsen van deze soort ongeschikt te worden gemaakt alvorens de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden in april 2023 ongeschikt gemaakt. Dit is na de kwetsbare winterperiode en voor de kraamperiode. Om te voorkomen dat vleermuizen zich nog in de woningen bevinden tijdens de werkzaamheden, worden minimaal drie dagen voor de start van de werkzaamheden *exclusion flaps* aangebracht onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Door het aanbrengen van deze *exclusion flaps* worden invliegopeningen afgedicht waardoor de eventueel aanwezige vleermuizen wel naar buiten kunnen maar niet meer terug naar binnen. Belangrijk is dat minimaal één nacht een temperatuur wordt gemeten van minimaal 10 graden Celsius. De woningen dienen te worden vrijgegeven door een ecologisch deskundige alvorens met de werkzaamheden mag worden gestart.

Voor de steenmarter worden resterende bosschages verwijderd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. Dit betekent dat deze werkzaamheden plaats dienen te vinden buiten de periode van maart tot en met augustus.

Het slopen van de woning aan Graswijk 29 en het weghalen van de tegels om deze woning gebeurt buiten het seizoen dat de alpenwatersalamander gebruik maakt van zijn landhabitat (de periode tussen 15 september en 1 maart). Als alternatief worden tegels en stenen na 15 september onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van amfibieën verwijderd.

3.6 *Alternatievenafweging*

Het niet slopen van Graswijk 22 is geen optie. De woning is onbewoonbaar verklaard en het perceel waar de woning zich op bevindt dient beschikbaar te komen voor de inrichting van het bedrijventerrein. Of de woning aan Graswijk 29 gesloopt gaat worden is nog niet bekend. Momenteel wordt gezocht naar een alternatieve invulling voor het gebruik van dit pand. Het is niet meer geschikt als woning. Wanneer geen goede invulling wordt gevonden wordt het pand gesloopt. Wanneer deze ongebruikt blijft staan, zal deze in verval raken en zal het vandalisme aantrekken.

Het Werklandschap Assen-Zuid is als prioritaire locatie voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein in beeld gekomen bij het opstellen van de Structuurvisie Assen 2030 (vastgesteld in 2010) en bij het planMER, Stadsrandzone Assen. In de structuurvisie is o.a. aangegeven dat de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Assen met name langs de noord-zuidas (de zogenaamde FlorijnAs) moet plaatsvinden. Dit is verder uitgewerkt in de structuurvisie FlorijnAs en uiteindelijk het bestemmingsplan 'Werklandschap Assen-Zuid' uit 2011. Het Werklandschap Assen-Zuid fungeert als zuidelijke entree van het nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen. Met Assen-Zuid wordt de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat verbeterd waarbij ruimte geboden wordt aan gemengde bedrijvigheid tot en met milieucategorie 4 en een grotere oppervlakte (gemiddeld 2 à 3 hectare). Door de realisatie van een directe aansluiting op de A28 aan de zuidzijde van het bedrijventerrein is er sprake van een optimale ontsluiting van het bedrijventerrein.

De inrichting van het werklandschap zal vraaggericht plaats vinden, waarbij het bedrijf wordt ingepast in het bestaande landschap. De opzet is flexibel om in te spelen op wisselende marktomstandigheden waarbij de landschappelijke kwaliteit, de hoge duurzaamheidsambitie voor het terrein en ruime opzet van het gebied als uitgangspunten worden genomen. Door de gekozen ontwikkelstrategie is er altijd sprake van een bedrijventerrein dat 'af' is. Bij de gekozen werkwijze is rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten, door de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes te plannen en in de nieuwe situatie nieuwe verblijfplaatsen en (verbeterd) leefgebied te integreren op basis van ecologische expertise.

3.7 *Belangenafweging*

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten, genoemd in artikel 3.8, lid 5 sub b, van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied, genoemd in artikel 3.10, lid 2 sub a van de Wnb.

Volksgezondheid of openbare veiligheid

Door de ontwikkelingsplannen voor Assen-Zuid, waar Graswijk 22 en 29 onderdeel van zijn, wil de gemeente de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat verbeteren. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de groeisectoren zorg, onderwijs en sensortechnologie. In het bestemmingsplan "Werklandschap Assen-Zuid – Groene zoom" wordt het grootste gedeelte van het terrein ingevuld door bedrijven. Er is in deze omgeving een groeiende vraag naar bedrijfskavels met grote oppervlakten. Ook wordt in dit gebied ruimte geboden voor bedrijven in de transport- en logistieksector. Het bestaande bedrijventerrein in Assen, Messchenveld, leent zich hier minder goed voor. Op dat bedrijventerrein worden hoofdzakelijk bouwkavels verkocht welke kleiner zijn dan 1 hectare. Daarnaast zorgt de transformatie en revitalisering van het Stadsbedrijvenpark en Havenkwartier voor vraag naar vervangingsruimte voor de hier aanwezige bedrijvigheid.

Door het aantal bedrijven uit te breiden, wordt meer werkgelegenheid gecreëerd in Assen. Hiermee dient het project een 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale en economische aard'.

Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden

De provinciale behoefte-ramingen geven aan dat op korte en middellange termijn geen behoefte is aan de ontwikkeling aan de oostzijde van het gebied Assen-Zuid (gebied tussen de Graswijk en het spoor). Dit maakt dat het gebied tijdelijk benut kan worden voor grootschalige energieopwekking in de vorm van een zonnepark. Bij volledige benutting van het plangebied (53 hectare) zou ruim 100TJ duurzame energie opgewekt kunnen worden, wat voldoende elektriciteit oplevert voor 7000 huishoudens. Er wordt een hogere ruimtelijke kwaliteit nagestreefd voor de inrichting van het zonnepark. Er is een integraal ontwerp voor een grootschalig zonnepark opgesteld, waarbij er een juiste balans ontstaat tussen opbrengst, draagvlak en landschappelijke kwaliteiten. Het doel van het realiseren en exploiteren van een zonnepark is het bijdragen aan de verduurzaming van Nederland en te voldoen aan de doelstellingen opgenomen in het energieakkoord. Daarbij draagt het zonnepark bij aan de gemeentelijk ambitie om in 2030 klimaat neutraal te zijn en in 2050 100% energieneutraal.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De genoemde belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

3.8 *Staat van instandhouding*

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuizensoort met een verspreiding over het gehele land. De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen (Ottenburg & Van Swaay, red., 2014). Uitwisseling tussen verschillende populaties vindt waarschijnlijk met name plaats in winterverblijfplaatsen (Dietz et al., 2009). De landelijke staat van instandhouding is thans niet bedreigd (Zoogdierverseniging.nl). De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) telt in de afgelopen tien jaar 52 waarnemingen in de omgeving op circa één kilometer van het plangebied (NDFF, 2022). Deze waarnemingen vonden allen plaats ten noorden van het plangebied op boerenerven en langs houtwallen.

In 2021 onderzoek gedaan naar de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied. Een zomerverblijfplaats (onder het dak van Graswijk 22) en een paarverblijfplaats (exacte locatie niet bekend, maar verwacht in woning Graswijk 29) zijn binnen het plangebied vastgesteld. Ten noorden van Graswijk 22 is foerageergebied van de gewone dwergvleermuis aanwezig wat geen essentieel foerageergebied betreft vanwege de geringe aantallen welke zijn aangetroffen.

Voorafgaand aan de sloop worden de woningen natuurvrij gemaakt. In de nieuwe situatie worden permanente verblijfplaatsen opgenomen in de omgeving in de vorm van vleermuistorens en de acht vleermuiskasten welke dienst doen als tijdelijke overbrugging, zullen permanent beschikbaar blijven. Daarom is het aannemelijk dat er geen sprake is van het aantasten van de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis als gevolg van de werkzaamheden. Negatieve effecten op de staat van instandhouding van de soort wordt daarom niet verwacht.

Steenmarter

In Nederland is de steenmarter een veel voorkomende soort. Het verspreidingsgebied ligt met name in het noorden, oosten en zuiden van het land, maar breidt zich momenteel steeds verder uit naar het westen van ons land (Broekhuizen et al., 2016).

Binnen of in de directe omgeving van het plangebied zijn sporadisch waarnemingen voorhanden. De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) telt slechts zes waarnemingen in de omgeving van het plangebied binnen een afstand van circa één kilometer in de afgelopen tien jaar (NDFF, 2022). Vastgestelde verblijfplaatsen zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied. Tijdens het onderzoek in het plangebied in 2021 is drie keer een steenmarter vastgesteld rond de bebouwing van Graswijk 22. De steenmarter maakt incidenteel gebruik van het projectgebied aan Graswijk 22 en het groen in de omgeving. Een schuilplaats in de tuin kan niet worden uitgesloten. Door takkenhoppen en bosschages buiten het voortplantingsseizoen van de steenmarter te verwijderen en zo verstoring te voorkomen, worden geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter verwacht.

Alpenwatersalamander

De alpenwatersalamander komt door onder andere introducties tegenwoordig voor in elke provincie in Nederland. Voor de landelijke verspreiding worden de NEM-data gebruikt. In 2018 kwam de Alpenwatersalamander in 1019 km-hokken voor. In 1997 was dat 992 km-hokken. De huidige situatie is daarom "gunstig" (bron: CBS, 2019). De soort is vanaf 1900 rond Assen bekend (Bergmans & Zuiderwijk, 1986). Vanwege de geïsoleerde locatie van de populatie, is het niet duidelijk of het in Assen gaat om nageslacht van uitgezette exemplaren of om een natuurlijke populatie die verbonden is geweest met de Duitse populatie (Van Delft, 2009).

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) telt drie waarnemingen in de omgeving van het plangebied binnen een afstand van circa één kilometer in de afgelopen tien jaar (NDFF, 2022). Eén waarneming ligt ten noordwesten van het plangebied in een bosgebied aan de andere zijde van de A28. Een andere waarneming ligt tussen de N33 en A28. De laatste waarneming is op de grens van Assen aan de andere zijde van de N33. In 2016 is voortplantingsbiotoop vastgesteld in de poel aan Graswijk 18, ten noordwesten van het plangebied. Hier zijn destijds enkele duizenden juvenielen aangetroffen (Wallink, 2016).

Uit het nader onderzoek aan Graswijk 29 blijkt het plangebied gebruikt te worden als overwinteringsplek. Een overwinterend exemplaar is aangetroffen onder een tegel achter de woning aan Graswijk 29. De werkzaamheden worden echter uitgevoerd buiten de overwinteringsperiode van alpenwatersalamander en er worden extra voortplanting- en overwinteringsbiotopen gecreëerd. Negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de alpenwatersalamander worden daarom niet verwacht.

3.9 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige vogelsoorten ten einde is.

4. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in het besluit.